C/2026/3930

1.9.2026

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu 10 päivänä heinäkuuta 2026,

Unkarin talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

(C/2026/3930)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 ([1]) ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011 ([2]) ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Asetuksessa (EU) 2024/1263 täsmennetään, että talouden ohjausjärjestelmän tavoitteena on edistää tervettä ja kestävää julkista taloutta, kestävää ja osallistavaa kasvua sekä resilienssiä uudistuksilla ja investoinneilla ja ehkäistä liialliset julkisen talouden alijäämät. Asetuksessa säädetään, että neuvosto ja komissio suorittavat talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä monenvälistä valvontaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT', tavoitteiden ja vaatimusten mukaisesti. Eurooppalaiseen ohjausjaksoon sisältyy erityisesti maakohtaisten suositusten laatiminen ja niiden noudattamisen valvonta.

(2) Komissio antoi 25 päivänä marraskuuta 2025 asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella vuodeksi 2026 varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Unkari kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Lisäksi komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi, suosituksen neuvoston suositukseksi inhimillisestä pääomasta Euroopan unionissa ja ehdotuksen vuoden 2026 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen euroalueen talouspolitiikasta ([3]) 21 päivänä huhtikuuta 2026 ja yhteisen työllisyysraportin ja suosituksen inhimillisestä pääomasta 9 päivänä maaliskuuta 2026.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta (EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1176/2011, annettu 16 päivänä marraskuuta 2011, makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta (EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([3]) EUVL C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

(3) Komissio julkaisi 29 päivänä tammikuuta 2025 kilpailukykykompassin. Kyseessä on strateginen kehys, jolla pyritään parantamaan unionin maailmanlaajuista kilpailukykyä seuraavien viiden vuoden aikana. Siinä määritetään kestävän talouskasvun kriittisiksi pilareiksi kolme välttämätöntä muutosta: innovointi, vähähiilistäminen ja kilpailukyky sekä turvallisuus. Kilpailukykykompassi on julkaisemisestaan lähtien ollut eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyvän työn johtonuora. Näin varmistetaan, että jäsenvaltioiden talouspolitiikka on EU:n strategisten tavoitteiden mukaista, ja luodaan talouden ohjaamiseen yhtenäinen toimintamalli, jolla edistetään kestävää kasvua, innovointia ja resilienssiä kaikkialla unionissa.

(4) Vuonna 2026 talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen elpymis- ja palautumistukivälineen ([4]) viimeisen vaiheen täytäntöönpanon myötä. Elpymis- ja palautumissuunnitelmat ovat koheesiopolitiikan rahoituksen ohella olleet olennaisen tärkeitä eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten politiikkatavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska on edellytetty, että suunnitelmilla vastataan tuloksellisesti kaikkiin viime ohjausjaksoilla annetuissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä ja että EU:n koheesiopolitiikan varoin rahoitetuissa ohjelmissa otetaan maakohtaiset suositukset huomioon. Elpymis- ja palautumistukivälineen elinkaaren lähestyessä loppuaan on edelleen olennaisen tärkeää vakiinnuttaa sen puitteissa tuetut ja toteutetut uudistukset ja investoinnit sekä hyödyntää jatkotoimien perustana niistä erityisesti sellaisia, jotka auttavat vastaamaan maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin.

(5) Komissio julkaisi 3 päivänä kesäkuuta 2026 Unkaria koskevan maaraportin vuodelta 2026. Siinä arvioidaan Unkarin edistymistä vuoden 2025 maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Unkari on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa määritetään polttavimmat haasteet, joita Unkarilla on edessään. Maaraportissa arvioidaan myös Unkarin edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(6) Komissio on tehnyt asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla Unkarista perusteellisen tarkastelun. Kyseisen asetuksen soveltamiseksi Unkarin makrotalouden haavoittuvuuksista tehdyn komission henkilöstön arvioinnin tärkeimmät havainnot julkaistiin 20 päivänä toukokuuta 2026 ([5]). Komissio totesi 3 päivänä kesäkuuta 2026, että Unkarilla on makrotalouden epätasapainoja. Erityisesti kilpailukykyyn, julkisen talouden rahoitustarpeisiin ja asuntojen hintoihin liittyvät haavoittuvuudet ovat edelleen olemassa, ja toimintapolitiikat ovat edelleen pahentaneet näitä haavoittuvuuksia. Inflaatio ja yksikkötyökustannusten kasvu ovat olleet EU:n korkeimpia talouden toimeliaisuuden pysähtymisestä huolimatta. Hinta- ja kustannuspaineiden odotetaan helpottuvan vain vähitellen, ja ne ovat edelleen paljon suuremmat kuin euroalueella ja EU:ssa. Julkisen talouden alijäämä on ollut viime vuosina suuri, ja sen ennustetaan pysyvän yli 5 prosentin suhteessa BKT:hen vuonna 2027. Julkisen talouden rahoitustarpeet ja velanhoitokustannukset ovat edelleen suuret, vaikka julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen on kasvanut vain marginaalisesti nimellisen BKT:n nopean kasvun ansiosta samalla, kun inflaatio on edelleen korkea. Pankeilla on edelleen suuria määriä valtionvelkoja, mikä johtuu osittain verokannustimista. Asuntojen hinnat ovat nousseet edelleen voimakkaasti, ja yliarvostuksen riski on kasvanut. Vaihtotase on pysynyt ylijäämäisenä, mutta Unkarin suuri riippuvuus energian tuonnista tekee siitä haavoittuvan energian hintojen nousulle ja epävakaudelle. Toimintapolitiikat eivät ole parantuneet, vaan ovat päinvastoin pahentaneet joitakin haavoittuvuuksia. Kohdentamattomia tukia, jotka lisäävät hintapaineita ja julkisen talouden haasteita, on jopa lisätty, kun taas laajamittainen valtion tukema lainananto rasittaa julkista taloutta ja rajoittaa rahapolitiikan tuloksellisuutta. Tulevaisuudessa näiden toimintapolitiikkojen poistaminen tuloksellisesti vähentäisi haavoittuvuuksia.

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) SWD(2026) 138 final.

(7) Neuvosto antoi 18 päivänä helmikuuta 2025 komission arvioinnin pohjalta ja sen suosituksesta suosituksen Unkarin kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä ([6]). Suunnitelma kattaa vuodet 2025–2028, ja siinä esitetään julkisen talouden sopeutuksen jakautuminen neljälle vuodelle. Neuvosto suositti seuraavia nettomenojen enimmäiskasvuprosentteja: 4,3 prosenttia vuonna 2025, 4,0 prosenttia vuonna 2026, 3,9 prosenttia vuonna 2027 ja 3,7 prosenttia vuonna 2028. Vastaavat kumulatiiviset enimmäiskasvuprosentit perusvuoteen eli vuoteen 2023 verrattuna ovat 9,1 prosenttia vuonna 2025, 13,5 prosenttia vuonna 2026, 17,9 prosenttia vuonna 2027 ja 22,2 prosenttia vuonna 2028. Nämä nettomenojen enimmäiskasvuprosentit vuosina 2025–2026 vastaavat korjaavaa polkua, jota neuvosto suositti SEUT-sopimuksen 126 artiklan 7 kohdan mukaisesti 18 päivänä helmikuuta 2025 Unkarin liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi ([7]). Tuloksellisista toimista 3 päivänä kesäkuuta 2026 annetun komission arvioinnin ([8]) perusteella Unkarin liiallista alijäämää koskeva menettely jätetään lepäämään.

(8) Venäjän Ukrainaa vastaan käymä hyökkäyssota ja sen vaikutukset muodostavat Euroopan unionille eksistentiaalisen haasteen. Komissio on kehottanut jäsenvaltioita pyytämään koordinoidusti vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisen kansallisen poikkeuslausekkeen aktivoimista, jotta voidaan tukea unionin pyrkimyksiä lisätä puolustusmenoja nopeasti ja merkittävästi ([9]), ja Eurooppa-neuvosto pani 6 päivänä maaliskuuta 2025 tämän ehdotuksen tyytyväisenä merkille. Neuvosto antoi komission suosituksesta suosituksen, jossa Unkarille sallitaan suositetuista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeaminen ([10]), Unkarin esitettyä 8 päivänä heinäkuuta 2025 asiaa koskevan pyynnön. Ajanjakso, jona kansallinen poikkeuslauseke on aktivoituna (2025–2028), antaa Unkarille mahdollisuuden priorisoida julkisia menoja uudelleen tai lisätä julkisen talouden tuloja niin, että pysyvästi suuremmat puolustusmenot eivät vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä.

(9) Unkari ei ollut tämän suosituksen antamispäivään mennessä toimittanut vuotta 2026 koskevaa vuotuista edistymisraporttiaan, jossa kerrottaisiin, miten se on edistynyt nettomenojen suositettujen enimmäiskasvuprosenttien noudattamisessa. Unkari ei ole myöskään toimittanut kertomusta liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn puitteissa toteutetuista toimista (normaalisti tämä kertomus sisältyisi vuotuiseen edistymisraporttiin).

(10) Vuonna 2025 reaalisen BKT:n kasvu oli 0,5 prosenttia ja YKHI-inflaatio 4,4 prosenttia. Komission kevään 2026 talousennusteessa reaalisen BKT:n ennakoidaan kasvavan 1,8 prosenttia vuonna 2026 ja 2,1 prosenttia vuonna 2027 ja YKHI-inflaation ennakoidaan olevan 3,2 prosenttia vuonna 2026 ja 3,1 prosenttia vuonna 2027.

(11) Eurostatin toimittamien tietojen ([11]) perusteella Unkarin julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2024 oli 5,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui 4,7 prosenttiin vuonna 2025. Alijäämän supistuminen vuonna 2025 johtuu pääasiassa korkomenojen laskusta ja julkisten investointien leikkauksista. Komission kevään 2026 talousennusteen mukaan alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 6,2 prosenttia vuonna 2026 ja 5,8 prosenttia vuonna 2027. Alijäämän kasvu vuonna 2026 johtuu pääasiassa kotitalouksiin kohdistuvista toimenpiteistä, muun muassa äitien henkilötuloveroa koskevan vapautuksen vaiheittaisen voimaantulon jatkamisesta, perheiden verovähennyksen korottamisesta, 14. kuukauden eläkkeestä, asumistuista ja sotilas- ja lainvalvontahenkilöstölle myönnettävästä palkanlisästä, sekä menojen ylityksistä.

([6]) Neuvoston suositus, annettu 18 päivänä helmikuuta 2025, Unkarin kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä (EUVL C, C/2025/1707, 18.3.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1707/oj).

([7]) Neuvoston suositus julkisen talouden liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi Unkarissa, annettu 18.2.2025. Kaikki asiakirjat, jotka liittyvät Unkarin liiallisia alijäämiä koskevaan menettelyyn, ovat saatavilla osoitteessa https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/Hungary_en.

([8]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan keskuspankille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja Euroopan investointipankille – Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso 2026 – Kevätpaketti (COM (2026) 200 final).

([9]) Komission tiedonanto, Puolustusmenot kasvuun vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa, Bryssel, 19.3.2025 (C(2025) 2000 final).

([10]) Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä heinäkuuta 2025, neuvoston Unkarille asetuksen (EU) 2024/1263 nojalla asettamista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeamisen sallimisesta (kansallisen poikkeuslausekkeen aktivointi) (EUVL C, C/2025/3968, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3968/oj).

([11]) Eurostatin Euro-indikaattorit, 22.4.2026.

(12) Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan viritys ([12]), johon sisältyvät sekä kansallisin että EU:n varoin rahoitetut menot, oli vuonna 2025 elvyttävä (0,4 % suhteessa BKT:hen). Vuonna 2026 sen ennakoidaan olevan elvyttävä (1,7 % suhteessa BKT:hen) ja vuonna 2027 pitkälti neutraali.

(13) Eurostatin toimittamien tietojen ([13]) perusteella Unkarin julkinen velka, joka vuoden 2024 lopussa oli 73,5 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi vuoden 2025 loppuun mennessä 74,6 prosenttiin. Velkasuhteen kasvu vuonna 2025 johtuu pääasiassa korkomenojen noususta ja nimellisen BKT:n kasvun hidastumisesta. Komission kevään 2026 talousennusteen mukaan velka suhteessa BKT:hen kasvaa ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella vuoden 2026 loppuun mennessä 75,1 prosenttiin ja vuoden 2027 loppuun mennessä edelleen 76,8 prosenttiin. Velkasuhteen kasvu vuosina 2026 ja 2027 johtuu pääasiassa korkomenojen noususta ja perusalijäämästä, joita lieventää valuutan voimakas vahvistuminen vuonna 2026.

(14) Eurostatin tietojen ([14]) perusteella julkiset puolustusmenot olivat Unkarissa vuonna 2025 yhteensä 1,8 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä merkitsee perusvuoteen eli vuoteen 2021 verrattuna 0,8 prosenttiyksikön kasvua suhteessa BKT:hen. Vuonna 2026 niiden ennakoidaan komission kevään 2026 talousennusteen mukaan olevan 2,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä merkitsee 1,1 prosenttiyksikön kasvua suhteessa BKT:hen vuoteen 2021 verrattuna ([15]).

(15) Unioniin kohdistuu edelleen energian toimitushäiriöiden ja hintojen voimakkaan epävakauden riskejä, joita maailmanlaajuisiin öljy- ja kaasumarkkinoihin vaikuttavat geopoliittiset jännitteet pahentavat. Vuosien 2022–2023 energiakriisistä saadut kokemukset osoittivat, että laajoista ja kohdentamattomista toimenpiteistä aiheutuu julkiselle taloudelle suuria kustannuksia ja että ne ovat yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti tehottomia. Sen jälkeen, kun Lähi-idässä puhkesi sota helmikuussa 2026, Unkari on toteuttanut finanssipoliittisia toimenpiteitä lieventääkseen korkeiden energianhintojen vaikutusta kotitalouksiin ja yrityksiin ([16]) alentamalla dieselin ja bensiinin valmisteveroja kohdentamattomasti 19 Unkarin forintilla litraa kohden. Toimenpide päättyi 1 päivänä toukokuuta 2026. Komission kevään 2026 talousennusteen mukaan tämän toimenpiteen kustannukset julkiselle taloudelle ovat vuonna 2026 alle 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. ([17]) Komission estimaattien mukaan siinä tapauksessa, että toimenpidettä jatkettaisiin vuoden 2026 loppuun, sen kustannukset julkiselle taloudelle olisivat 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2026.

(16) Komission laskelmien perusteella Unkarin nettomenot kasvoivat 8,1 prosenttia vuonna 2025 ja 11,2 prosenttia kumulatiivisesti vuosina 2024 ja 2025. Nettomenojen kasvu vuonna 2025 on suositettua enimmäiskasvuprosenttia suurempi niin, että vuotuinen poikkeama on 1,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kun vuosia 2024 ja 2025 tarkastellaan yhdessä, myös nettomenojen kumulatiivinen kasvuvauhti on suositettua enimmäiskasvuprosenttia suurempi, ja tämä merkitsee kumulatiivisesti 0,8 prosentin poikkeamaa suhteessa BKT:hen. Poikkeama on kuitenkin kansallisen poikkeuslausekkeen salliman, puolustusmenojen kasvuun liittyvän jouston rajoissa.

([12]) Finanssipolitiikan virityksellä mitataan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti rahoitetuista että unionin talousarviosta rahoitetuista finanssipoliittisista toimenpiteistä talouteen aiheutuvaa sysäystä. Finanssipolitiikan viritystä mitataan seuraavien erotuksena: keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen muutos; perusmenoista vähennetään harkinnanvaraiset tulopuolen toimenpiteet, mutta niihin otetaan mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen ei-takaisinmaksettavalla tuella (avustuksilla) ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot.

([13]) Eurostatin Euro-indikaattorit, 22.4.2026.

([14]) Eurostat, julkiset menot julkisyhteisöjen tehtäväluokituksen (COFOG) mukaan.

([15]) Naton puolustusmenojen määritelmä eroaa julkisen sektorin tehtäväluokituksen mukaisesta puolustusmenojen määritelmästä. Lisäksi voi esiintyä menojen, erityisesti puolustustarvikkeiden, kirjaamisajankohdasta aiheutuvia eroja, koska Nato-raportoinnissa ei noudateta kirjausajankohtaa koskevia kansantalouden tilinpidon sääntöjä.

([16]) Tilanne komission kevään 2026 talousennusteen koontipäivänä (4. toukokuuta 2026).

([17]) Komission kevään 2026 talousennusteen koontipäivän jälkeen toimenpiteen voimassaoloa jatkettiin määräämättömäksi ajaksi.

(17) Komission laskelmien perusteella Unkarin nettomenojen ennakoidaan kasvavan 9,7 prosenttia vuonna 2026 ja 22,0 prosenttia kumulatiivisesti vuosina 2024, 2025 ja 2026. Ennakoitu nettomenojen kasvu vuonna 2026 on suositettua enimmäiskasvuprosenttia suurempi niin, että vuotuinen poikkeama on 2,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kun vuosia 2024, 2025 ja 2026 tarkastellaan yhdessä, myös nettomenojen kumulatiivisen kasvuvauhdin arvioidaan olevan suositettua enimmäiskasvuprosenttia suurempi niin, että kumulatiivinen poikkeama on 3,0 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kun otetaan huomioon kansallisen poikkeuslausekkeen sallima puolustusmenojen lisäämiseen liittyvä jousto, nettomenojen ennakoitu kumulatiivinen poikkeama on 1,9 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun tarkastellaan vuosia 2024, 2025 ja 2026 yhdessä.

(18) Jotkin käytännöt vääristävät rahoitus- ja vähittäismarkkinoiden toimintaa, mikä voi myös rajoittaa rahapolitiikan tehokkuutta. Pankkitalletusten ja yrityslainojen korkokatoista luovuttiin asteittain vuonna 2024, mutta kiinteistöluottojen korkotason valtio piti jäädytettynä lokakuun 2021 tasolle. Kotimaisen kysynnän lisäämiseksi on laajalti käytössä kotitalouksille ja yrityksille suunnattuja laajasti kohdennettuja tuettuja lainoja. Tuettujen lainojen osuus on edelleen suuri verrattuna covid-19-pandemiaa edeltäneisiin tasoihin, mikä johtaa pääoman epäoptimaaliseen kohdentamiseen, sillä siten rahoitetaan hankkeita, joiden tuotto on alhainen ja tuottavuushyöty vähäinen. Hallitus asetti vuonna 2025 ylärajan monien elintarvikkeiden ja teollisten kertakulutustavaroiden vähittäisostohinnan ja myyntihinnan väliselle erolle. Maaliskuussa 2026 myös moottoripolttoaineille asetettiin hintakatto.

(19) Kansallinen finanssipoliittinen kehys tarjoaa vain rajallisesti kannustimia pyrkiä julkisen talouden kestävyyteen. Poikkeustila, joka oli voimassa vuodesta 2020 lähtien 14 päivään toukokuuta 2026 saakka, rajoitti finanssipoliittisen kehyksen käyttöä keskipitkän aikavälin suuntauksen ja vastuuvelvollisuuden varmistamiseen, sillä poikkeustilan myötä poistettiin vaatimus julkaista monivuotinen talousarviosuunnitelma. Käytäntö, jossa talousarviot hyväksytään varhaisessa vaiheessa ja tarkistuksia tehdään usein, heikentää tavoitteiden uskottavuutta. Valtionvelkaa koskevaa sääntöä, jonka mukaan hallituksen on varmistettava, että julkisen talouden velkasuhde pienenee vuosittain, ei noudatettu vuosina 2024 ja 2025, ja hyvinä aikoina sillä on usein myötäsyklinen vaikutus, joka pahentaa epätasapainoja. Unkarin finanssipoliittisen neuvoston toimeksianto ja toimintavalmiudet ovat edelleen rajalliset. Lisäksi hallituksen luomat julkisten varojen hallintorakenteet, kuten yleishyödylliset säätiöt, heikentävät talousarvion valvontaa, sillä ne näyttävät toimivan ilman tehokkaita valvontamekanismeja. Unkari toteutti vuosina 2023 ja 2024 menojen uudelleenarviointeja, mutta niiden tuloksia ei julkaistu eikä otettu huomioon talousarviosuunnittelussa.

(20) Unkarin väestö ikääntyy, ja maa on yksi niistä unionin jäsenvaltioista, joissa eläkemenot suhteessa BKT:hen kasvavat vuosina 2025–2070 jyrkimmin (4,1 prosenttiyksikköä). Tämän odotetaan heikentävän julkisen talouden kestävyyttä pitkällä aikavälillä. Komission velkakestävyysanalyysin mukaan Unkarin julkisen talouden kestävyyteen kohdistuvat riskit ovat yleisesti ottaen sekä keskipitkällä että pitkällä aikavälillä suuret. Lisäksi pienituloisten palkansaajien eläkkeiden riittävyyden vähittäinen heikkeneminen ja suurituloisia koskevien eläkemenojen kasvu ovat lisänneet eläkeläisten eriarvoisuutta. Käyttöön on myös otettu niin kutsuttu 14. kuukauden eläke, jonka odotetaan nostavan eläkkeiden keskimääräistä tasoa. Kyseinen etuus on kuitenkin kohdentamaton, ja se lisää edelleen eriarvoisuutta ja julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyteen kohdistuvia ennustettuja menopaineita.

(21) Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen, merkityksellinen ja oikea-aikainen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen unionin rahoitusvälineiden onnistuneeseen täytäntöönpanoon, myös eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä.

(22) Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF), Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) ja koheesiorahaston tuki kanavoidaan koheesiopolitiikan ohjelmiin. Unkari on niiden toteuttamisessa edelleen sekä hankkeiden valinnan että maksujen osalta EU:n keskitasoa jäljessä. On tärkeää tehostaa ja vauhdittaa toimia investointien nopean toteuttamisen varmistamiseksi ja maksimoida samalla niiden käytännön vaikutus. Unkari toteuttaa koheesiopolitiikan ohjelmissaan jo nyt toimia kilpailukyvyn ja kasvun edistämiseksi. Unkarilla on kuitenkin edelleen haasteita, jotka liittyvät muun muassa hallinto- ja valvontajärjestelmän puutteisiin, liian monimutkaisiin ja rajoittaviin julkisiin hankintamenettelyihin sekä sellaisten rahoitusmallien, joissa rahoitus ei perustu kustannuksiin, hitaaseen käyttöönottoon EAKR:ssä. Haasteita ovat myös useita ohjelmia koskevien ehdotuspyyntöjen ennakoidun suunnittelun ja koordinoinnin puute, pitkälle kehitettyjen hankejatkumoiden puuttuminen, heikot alueelliset yhteistyö- ja kumppanuusmekanismit, riittämättömät ammatilliset ja taloudelliset edellytykset valtiotasoa alemmilla tasoilla, arviointien rajallinen käyttö sekä tarpeettomat hallinnolliset ja oikeudelliset järjestelyt, joita ovat esimerkiksi julkisia investointeja koskevat säännöt (vuonna 2023 annettu laki LXIX) sekä kansalliselle taloudelle erittäin tärkeitä investointeja koskeva järjestelmä. Unkari voisi myös varmistaa paremmin keskeisten ESR+:sta tuettujen julkisen politiikan alaan kuuluvien hankkeiden kestävyyden muun muassa politiikan valtavirtaistamisen avulla. Samaan aikaan Unkarin on nopeutettava oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) toteuttamista, koska varat on maksettava vuoden 2026 loppuun mennessä. On olennaisen tärkeää varmistaa, että Unkarin koheesiopolitiikan rahastojen väliarvioinnissaan yksilöimät uudet investoinnit, erityisesti ne, jotka liittyvät väliarviointiasetuksessa ([18]) määritettyihin viiteen painopisteeseen, toteutuvat nopeasti ja tuloksellisesti.

(23) Unkarin itäisillä raja-alueilla on lisähaasteita, jotka haittaavat niiden taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen näkymiä, kun nykyiset rakenteelliset haasteet pahenevat. Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan vaikutukset lisäävät turvallisuuspaineita, häiritsevät rajat ylittävää taloudellista toimintaa sekä vähentävät investointien houkuttelevuutta.

(24) Unkarilla on useita haasteita, jotka liittyvät liiketoimintaympäristöön, lainsäädännön laatuun, julkisiin hankintoihin, korruptiontorjunnan kehykseen, rahoituksen saantiin, innovointiin, verotukseen, riippuvuuteen venäläisistä fossiilisista polttoaineista, fossiilisten polttoaineiden tukiin, sähköverkon tasapainottamiseen, vesihuoltoon, kiertotalouteen, liikenteeseen, koulutukseen, muita heikommassa asemassa olevien ryhmien osaamistasoon ja integroitumiseen työmarkkinoille, sosiaalihuoltoon, työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun, terveydenhuoltoon sekä asumiseen.

(25) Heikko liiketoimintaympäristö on merkittävä este tuottavuuden kasvulle. Kilpailukykyindikaattoreiden mukaan Unkari oli yksi EU:n heikoiten suoriutuvista maista vuonna 2025. Liiketoimintaympäristön dynaamisuus on vähäistä, sillä tiukat säädökset jarruttavat uusien yritysten luomista. Tukijärjestelmien yleisyys pitää heikosti tuottavat yritykset markkinoilla. Hyödykemarkkinoiden sääntely on erityisesti valtion aiheuttamien vääristymien alaluokkien osalta OECD:hen kuuluvista EU:n jäsenvaltioista tiukimpia. Yritysten yhdenvertaisen kohtelun puute rajoittaa kilpailua. Markkinarakenne on keskittynyt, ja tietyillä markkinoilla kilpailee vain muutamia yrityksiä. Useita palveluja on annettu tehtäväksi valtion omistamille tai yksityisille yrityksille, jotka toimivat ilman kilpailua. Erityisesti vähittäiskaupan ala toimii epävakaassa liiketoimintaympäristössä. Vähittäiskauppiaisiin vaikuttavat myös hallinnolliset toimenpiteet, kuten vähittäishintakatot, myyntikatteiden rajoitukset, elintarvikkeiden myyntikielto 48 tunnin ajan ennen viimeistä käyttöpäivää ja pakolliset hintailmoitukset verkossa. Politiikkatoimet ja korkeat verot heikentävät vähittäismyyjien kilpailukykyä. Valtio on aktiivisesti mukana liiketoimissa ja syrjäyttää yksityisiä toimijoita ostamalla useita suuria yrityksiä tai edistämällä niiden ostamista. Valtion erilaisilla toimilla on pakotettu omistajia – enimmäkseen ulkomaisia – myymään yrityksensä, ja näin on helpotettu julkisten tai hallitukseen sidoksissa olevien kansallisten huippuyritysten syntymistä. Kaivostoiminnan lisävero, hiilidioksidikiintiövero, vähittäismyynnin hintakatot ja rakennusmateriaalien vientirajoitukset pakottavat yritykset toimimaan tappiolla. Tällaiset verot eivät ole sisämarkkinasääntöjen mukaisia. Maksuviivästykset aiheuttavat yrityksille yhä enemmän ongelmia. Viiveet sekä yritysten välisissä että julkisen sektorin suorittamissa maksuissa ovat kasvussa ja ylittävät EU:n keskiarvon. Pääomasijoitusrahastojen kasvava läsnäolo luo uusia haasteita. Tätä yritysrakennetta käyttävät erityisesti henkilöt, joilla on yhteyksiä hallitukseen, koska sillä varmistetaan anonymiteetti. Pääomasijoitusrahastojen määrä ja koko ovat viime vuosina kasvaneet merkittävästi. Pääomasijoitusrahastot sijoittavat enenevässä määrin yrityksiin, jotka voittavat julkisia hankintoja ja saavat arvokkaita käyttöoikeussopimuksia, ja niillä on vahva asema liiketoimissa valtion kanssa. Heikko liiketoimintaympäristö vaikutti kilpailukyvyn heikkenemiseen, ja se lykkää investointeja ja johtaa lopulta inflaation kasvuun ja talouden hitaaseen elpymiseen, kuten Unkaria koskeva perusteellinen tarkastelu makrotalouden epätasapainoa koskevan menettelyn yhteydessä osoittaa.

([18]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2025/1914, annettu 18 päivänä syyskuuta 2025, asetusten (EU) 2021/1058 ja (EU) 2021/1056 muuttamisesta väliarvioinnin yhteydessä strategisiin haasteisiin vastaamiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta.

(26) Yrityksillä on edelleen vastassaan hyvin epävakaa ja ennakoimaton sääntely-ympäristö, jossa tapahtuu toistuvasti muutoksia ja jossa hätätoimenpiteitä käytetään laajasti ja yrityksille jätetään vain vähän aikaa valmistautua taloudellisesti merkittäviin sääntelymuutoksiin. Jatkuva tukeutuminen asetuksilla annettavaan sääntelyyn hätäjärjestelyn nojalla rajoittaa parlamentaarista valvontaa ja lisää osaltaan sääntöjen noudattamiseen liittyvää epävarmuutta ja yrityksiin kohdistuvaa sääntelyriskiä. Sidosryhmien osallistuminen on käytännössä edelleen vähäistä ja paremman sääntelyn välineiden soveltaminen rajallista. Sidosryhmien osallistuminen primaarilainsäädännön kehittämiseen oli vuosina 2021–2024 oli EU:n alhaisimpia. Sidosryhmien kuulemista ei edellytetä sääntelyn laadinnan alkuvaiheessa, ja vaikka jälkiarvioinnin tekeminen on lakisääteinen velvollisuus, niitä ei tehdä järjestelmällisesti. Tärkeitä lakiluonnoksia saadaan edelleen yksittäisiltä parlamentin jäseniltä, jolloin ne on virallisesti vapautettu tavanomaisista kuulemista ja vaikutustenarviointia koskevista vaatimuksista. Unkarissa ei ole riippumatonta valvontaelintä, jonka vastuulla olisi varmistaa säädösten vaikutustenarviointien laatu tai sidosryhmien kuulemisen laajuus. Silloinkaan, kun kuulemisia järjestetään, sidosryhmien näkemykset eivät välttämättä johda olennaisiin muutoksiin.

27) Julkisten hankintojen markkinat ovat edelleen alttiina kilpailunvastaisille käytännöille ja korruptioriskeille. Julkisten hankintojen uudelleenarviointipäätösten määrä suhteessa tarjouskilpailuihin on EU:n korkeimpia. Käsitys julkisten hankintojen välityslautakunnan riippumattomuudesta on edelleen yritysten keskuudessa heikko. Rakenteelliset tekijät estävät edelleen tehokkaan kilpailun hankintamenettelyissä erityisesti infrastruktuuri- ja puolustusalalla ja keskitetyissä hankinnoissa. Markkinoiden merkittävä keskittyminen muun muassa samaan omistusrakenteeseen kuuluviin yrityksiin aiheuttaa edelleen huolta. Yritykset, jotka ovat sidoksissa poliittisiin päättäjiin kytköksissä oleviin talouden toimijoihin, saavat huomattavasti todennäköisemmin julkisia hankintasopimuksia, myös EU:n rahoittamissa tarjouskilpailuissa. Myös laaja puitesopimusten käyttö voi osaltaan rajoittaa kilpailua lukitsemalla tietyt yritykset palveluntarjoajiksi ja vahvistamalla markkinoiden keskittymistä, ja hankintamenettelyjen toisessa vaiheessa järjestettävien tarjouspyyntömenettelyjen avoimuus on vähäistä. Julkisia hankintoja koskevan järjestelmän avoimuus on yleisesti ottaen hyvällä tasolla, mutta käytännössä tiettyjen julkisia hankintoja koskevien tietojen avoimuuden puute ja eturistiriitoja koskevien sääntöjen soveltaminen aiheuttavat edelleen huolta.

(27) Korruptio on edelleen suuri huolenaihe, sillä korruptiontorjunnan kehyksessä on edelleen systeemisiä heikkouksia. Käsitys laajalle levinneestä korruptiosta on edelleen hyvin yleinen, ja yritykset näkevät korruption yhä useammin esteenä toiminnalleen. Korruption torjumiseksi yleisesti on toteutettu joitakin toimia, mutta korkean tason korruptio muodostaa edelleen ongelman ja korruptiontorjunnan kehystä on tarpeen vahvistaa edelleen. Varallisuusilmoitusjärjestelmä ei vieläkään täytä tehtäväänsä, ja eturistiriitoja koskevat säännöt ovat edelleen hajanaiset ja niiden valvonta on tehotonta. Myös korkean tason virkamiehiä koskevat virkasuhteen päättymisen jälkeen sovellettavat rajoitukset ovat riittämättömät ja niiden noudattamisen valvonta on tehotonta. Uudentyyppiset julkisten varojen hallinnointirakenteet – erityisesti yleishyödylliset omaisuudenhoitosäätiöt ja pääomasijoitusrahastot – ovat lisääntyneet, niiden avoimuudessa on puutteita, ja ne synnyttävät korruptioriskejä. Lisäksi julkisen tiedon saatavuutta rajoitetaan yhä enemmän ja tiedotusvälineiden vapaus on heikkenemässä, mikä myös rajoittaa hallituksen riippumatonta julkista valvontaa ja vähentää osaltaan koko korruptiontorjunnan kehyksen vaikuttavuutta.

(28) Pääomamarkkinat startup-yritysten ja erittäin innovatiivisten pienten ja keskisuurten yritysten rahoituskanavina ovat Unkarissa alikehittyneet. Hallituksen politiikat ohjaavat erityisesti verotuksen avulla säästöjä pikemminkin valtion liikkeeseen laskemiin velkakirjoihin ja asuntoihin kuin pääomamarkkinoille, jotka rahoittaisivat tuotannollisia investointeja. Pääomamarkkinoiden kehitystä ovat vaikeuttaneet entisestään viimeaikaiset politiikkatoimet, kuten yksityissijoittajille tarkoitetut verottomat pitkäaikaiset joukkolainat, arvopapereihin sovellettava finanssitransaktiovero, lukuisat pk-yritysten tukijärjestelmät sekä asuntoinvestointien verokannustimet.

(29) Julkiset tutkimus- ja kehitysmenot, myös yliopistoihin kohdistuvat, ovat EU:n alhaisimpia, mikä heikentää tieteellistä huippuosaamista. Julkisen tutkimussektorin jatkuva uudelleenjärjestely sekä tutkimuslaitosten epäselvät arviointimekanismit lisäävät tutkijoiden työolojen epävarmuutta. Yhteydet tiedeyhteisön ja yritysmaailman välillä ovat edelleen heikot, ja innovaatiotoiminta on edelleen keskittynyt pieneen joukkoon ulkomaisia yrityksiä, mikä rajoittaa erityisesti pk-yrityksistä koostuvan laajemman kotimaisen innovaatiopohjan kehittymistä. Raskaan hallinnollisen taakan vuoksi ja koska innovaatiomenoja koskevat tukikelpoisuussäännöt eivät aina ole selkeitä, vain harvat, lähinnä suuret, yritykset hyötyvät erilaisista tuista. Alueilla on vaikeuksia sellaisten strategisten tutkimus-, kehitys- ja innovointikehysten käyttöön ottamisessa, joilla voitaisiin edistää alueellista kilpailukykyä ja joissa otettaisiin aidosti huomioon alueiden erityiset tarpeet ja kilpailuedut.

(30) Verovapautusten, verokannustimien ja alakohtaisten verojen suuri määrä tekee verojärjestelmästä monimutkaisen. Alakohtaisten verojen lisääntyvä käyttö vaikuttaa suhteettomasti suurempiin, usein ulkomaisessa omistuksessa oleviin yrityksiin. Alakohtaisista veroista saatavat tulot muodostavat yli 2 prosenttia BKT:stä. Nämä verot kohdistuvat ennen kaikkea pankkitoimintaan, energiaan, vähittäiskauppaan, rakennusmateriaaleihin, vakuutustoimintaan ja televiestintään. Pienten verojen suuri määrä lisää säännösten noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia erityisesti pienille yrityksille. Työhön kohdistuva verorasitus on vähentynyt, mutta se on edelleen suuri pienituloisten palkansaajien osalta. Unkarissa yleiset kulutusverot ovat luonteeltaan sellaisia, että ne rasittavat enemmän pienituloisia palkansaajia.

(31) Unkari tukeutui edelleen voimakkaasti venäläisiin energialähteisiin, ja toimet energian hankintalähteiden monipuolistamiseksi tuottivat vain niukkoja tuloksia. Öljyn tuonnissa Venäjän osuus kasvoi vuonna 2025 yli 90 prosenttiin, ja Unkariin tuodun venäläisen kaasun määrä ylitti selvästi sen pitkäaikaisessa sopimuksessa sovitun 4,5 miljardin kuutiometrin määrän. Huolimatta toimista, joita on toteutettu ydinpolttoainetoimitusten monipuolistamiseksi tulevaisuudessa, Unkari on edelleen riippuvainen venäläisestä ydinpolttoaineesta toiminnassa olevissa reaktoreissaan ainakin vuoteen 2028 saakka. Unkarin on tärkeää laatia myös kattava kansallinen suunnitelma, joka sisältää selkeän aikataulun ja sääntelytoimenpiteitä, päästäkseen vähitellen kokonaan eroon riippuvuudestaan venäläisestä ydinpolttoaineesta. Energian tuonti on edelleen merkittävää, mikä tekee ulkoisesta tasapainosta alttiin energian hintojen nousulle. Tämä on yksi makrotalouden epätasapainoa koskevassa menettelyssä havaittu haaste.

(32) Unkari kirjaa merkittäviä merkityksellisiä fossiilisten polttoaineiden tukia ilman suunniteltua asteittaista irtautumista vuoteen 2030 mennessä. Asteittaisen irtautumisen painopisteenä voitaisiin pitää erityisesti sellaisia fossiilisten polttoaineiden tukia, joilla ei puututa kohdennetusti energiaköyhyyteen eikä aitoihin energiavarmuuteen liittyviin huolenaiheisiin ja jotka haittaavat sähköistämistä eivätkä ole ratkaisevan tärkeitä teollisuuden kilpailukyvyn kannalta. Unkarissa fossiilisten polttoaineiden tuet – kuten sähkö-, kaasu- ja vesikustannusten tukiohjelma, maakaasua käyttävän kaukolämmityksen arvonlisäveron alennus sekä dieselin maatalouskäytön valmisteveron palautukset – ovat taloudellisesti tehottomia, pitävät yllä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista eivätkä kannusta sähköistämiseen. Näiden fossiilisten polttoaineiden tukien tavoitteet voidaan saavuttaa vaihtoehtoisilla tukimuodoilla, jotka eivät aiheuta ympäristölle haitallisia ulkoisvaikutuksia.

(33) Unkarissa sähkönhinnoissa koetaan edelleen korkeita hintapiikkejä kysynnän ollessa suurimmillaan, sillä muihin kuin fossiilisiin polttoaineisiin perustuvaa joustavaa tuotantoa on käytössä rajallisesti ja sähkön marginaalituotanto nojaa edelleen fossiilisiin polttoaineisiin. Siksi uusiutuvien energialähteiden, erityisesti tuulivoiman, käyttöönoton vauhdittaminen on olennaisen tärkeää. Sähköverkot ovat kuitenkin edelleen kuormittuneita ja vaativat merkittäviä investointeja, sillä myös liitäntäjonot hidastavat uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa. Unkari ei ole vielä liittynyt PICASSO- ja MARI-alustoille, mikä rajoittaa sen mahdollisuuksia yhdentyä täysin sähkön sisämarkkinoihin ja hyötyä rajatylittävistä tasehallintamekanismeista. Kysyntäjousto ei toteudu, sillä dynaaminen hinnoittelu on vain rajallisesti kotitalouksien käytettävissä, kotitalouksien käyttämään energiaan sovelletaan hintakattoja, älymittareiden käyttöönotto on edennyt hitaasti eikä aggregaattoreita ja energiayhteisöjä hyödynnetä juurikaan. Sähköntoimittajien vähäisen kilpailun, alalla sovellettavien raskaiden sääntöjen ja verojen sekä korkeiden siirtomaksujen vuoksi yritysten maksamat sähkön hinnat olivat edelleen selvästi EU:n keskiarvoa korkeammat, mikä haittaa kilpailukykyä.

(34) Unkariin kohdistuu merkittäviä ilmastoriskejä, jotka edellyttävät toimia ilmastonmuutokseen sopeutumisen parantamiseksi: ilmastonmuutokseen sopeutumista koskeva strategia ja toimintasuunnitelma on päivitettävä, ja on perustettava seuranta- ja arviointijärjestelmä sekä varmistettava sopeutumistoimenpiteiden riittävä rahoitus. Tämä on tärkeää myös sen vuoksi, että alueiden haavoittuvuus ilmastonmuutokselle vaihtelee. Veden niukkuus on erityisen merkittävä ilmastoriski, kuten Unkarissa viime vuosina koetut, maataloudelle suuria menetyksiä aiheuttaneet kuivuusjaksot osoittavat. Puutteellinen vihreä infrastruktuuri heikentää Unkarin yleistä vesiresilienssiä ja erityisesti maan luonnollista vedenpidätyskykyä. Lisäksi vihreän osaamisen puute politiikan laadinnan ja täytäntöönpanon tasoilla vaikeuttaa kestävien vesienhoitokäytäntöjen onnistunutta toteuttamista. Veden laatu on merkittävä huolenaihe maatalouden, teollisuuden ja asutuksen aiheuttaman pilaantumisen vuoksi, mitä pahentaa se, ettei vedenhuoltolaitoksiin investoida riittävästi.

(35) Unkarin siirtyminen kiertotalouteen ei ole edennyt, ja maan resurssituottavuus on selvästi alle EU:n keskiarvon. Koska uudelleenkäyttöä, korjaamista ja kierrätystä ei painoteta riittävästi, vuonna 2024 yhdyskuntajätteestä 53 prosenttia päätyi kaatopaikoille, mikä on yli kaksi kertaa enemmän kuin EU:ssa keskimäärin (EU:n keskiarvo vuonna 2023 oli 22 %). Jätehuoltoalan rajallisten resurssien kohdentaminen, vähäinen kilpailu ja riittämätön valvonta- ja käsittelykapasiteetti ovat johtaneet suhteellisen alhaiseen kierrätysasteeseen ja liialliseen riippuvuuteen kaatopaikkasijoituksesta.

(36) Liikenteen irrottaminen hiilestä muodostaa Unkarissa edelleen merkittävän haasteen, sillä suuret päästöt ja jatkuvat ilmanlaatuongelmat johtuvat suurelta osin nimenomaan liikennesektorista. Liikennesektori on toiseksi suurin loppuenergian kuluttaja, jonka osuus maan energian kokonaiskulutuksesta on 26 prosenttia. Unkarin rautatieverkko on laadultaan, myös ilmastokestävyytensä osalta, muita maita jäljessä, ja rautatiekuljetusten osuus sisämaan tavaraliikenteestä on pienentynyt eikä kasvanut, mikä hidastaa pyrkimyksiä siirtyä maantieliikenteestä muihin liikennemuotoihin. Maantieliikenteessä vaadittava henkilöautojen sähkölatausinfrastruktuuri ei ole edennyt vuodeksi 2030 asetettujen tavoitteiden edellyttämällä tavalla ja kuorma-autojen latausinfrastruktuuri puuttuu lähes kokonaan. Kattavan joukkoliikenneinfrastruktuurin riittämätön rahoitus ja suunnittelu vaikeuttaa vähemmän kehittyneiden ja syrjäisten alueiden kehittämistä ja estää laadukkaiden joukkoliikennepalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden.

(37) Koska inhimillisellä pääomalla on ratkaiseva rooli unionin kilpailukyvyn ja strategisen riippumattomuuden parantamisessa, neuvosto suositti vuonna 2026, että jäsenvaltiot toteuttavat toimia, joilla vastataan kiireellisesti inhimilliseen pääomaan liittyviin, kilpailukykyä haittaaviin rakenteellisiin haasteisiin osaamisen ja koulutuksen osa-alueilla. Unkarille osoitetuilla vuoden 2026 maakohtaisilla suosituksilla voidaan myötävaikuttaa inhimillistä pääomaa unionissa koskevan neuvoston suosituksen noudattamiseen.

(38) Suuri eriarvoisuus koulutustuloksissa heikentää Unkarin kilpailukykyä ja innovointipotentiaalia. Sosioekonominen tausta määrittää edelleen voimakkaasti perustaitojen saavuttamista, koulunkäynnin keskeyttämistä ja koulutustasoa. Tämä koskee erityisesti heikosti koulutettujen vanhempien lapsia, romaneja, vammaisia henkilöitä sekä henkilöitä, joilla on erityisopetustarpeita. Koulutuksen segregaatio vahvistaa tätä eriarvoisuutta. Oppilaita aletaan seurata jo varhain, ja kouluja on useita erityyppisiä. Eniten segregaatiota kohtaavat romanit. Nykyiset toimenpiteet eivät ole riittäviä, jotta varmistettaisiin muita heikommassa asemassa olevien ryhmien täysi osallistuminen laadukkaaseen yleisopetukseen. Ammatillisen koulutuksen ohjelmissa ei varata riittävästi aikaa sellaisten perustaitojen opiskeluun, jotka ovat välttämättömiä jatko-opintojen kannalta ja työmarkkinoiden muutoksiin sopeutumisessa. Erilaisia jatko-opintoja mahdollistavien ammatillisten koulutuspolkujen puute vaikeuttaa myös etenemistä jatkokoulutukseen. Koulutuslaitosten rajoitettu riippumattomuus jarruttaa pedagogista innovointia ja tekee resurssien käytöstä tehotonta, eikä opettajan ammatti ole edelleenkään houkutteleva. Vaikka opettajien palkkoja on hiljattain nostettu, suuri työmäärä ja uusien opettajien järjestelmällisen tuen puute heikentää opettajien motivaatiota pysyä ammatissa. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneille työntekijöille olisi taloudessa kysyntää, mutta opiskelijoiden tukijärjestelmä ei ole onnistunut helpottamaan nuorten, etenkään muita heikommassa asemassa olevien nuorten, pääsyä korkea-asteen opintoihin. Julkisrahoitteisten opiskelupaikkojen määrä on viime aikoina kasvanut, mutta ei yhtä nopeasti kuin korkea-asteen koulutukseen liittyvien hakemusten määrä. Luonnontieteiden, matematiikan, tekniikan ja teknologia-alan koulutusohjelmien opiskelijamäärät jäävät edelleen alle EU:n keskiarvon, mikä rajoittaa Unkarin innovointipotentiaalia keskeisillä strategisilla aloilla.

(39) Työllisyysaste on edelleen korkea, mutta työnsaantimahdollisuudet eivät ole samat kaikille. Matalasti koulutetuilla, romaneilla, vammaisilla henkilöillä ja nuorilla on vaikeuksia löytää vakaata työpaikkaa ja pitää siitä kiinni, ja työmarkkinatuloksissa on huomattavia alueellisia eroja. Vaikka työttömyysaste on suhteellisen alhainen, pitkäaikaistyöttömyys on kasvussa, ja joka kolmas työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautunut pysyy työttömänä vähintään 12 kuukauden ajan. Hajanaisen institutionaalisen kehyksen takia pitkäaikaistyöttömyyden torjumiseen tähtääviä toimenpiteitä ei koordinoida tehokkaasti, mikä rajoittaa tukea eniten tarvitsevien mahdollisuutta saada asianmukaista apua. Muita heikommassa asemassa oleville ryhmille ei ole tarjolla tehokkaita uudelleen- ja täydennyskoulutustoimenpiteitä, kuten mahdollisuuksia oppia perus- ja digitaitoja, eikä kattavaa ja kohdennettua tukea mielenterveys-, sosiaali-, terveys- ja työnhakupalvelujen muodossa. Julkisella työvoimapalvelulla ei ole riittävästi henkilöstöä ja tarvittavia valmiuksia tarjota jatkuvasti laadukasta koulutus- ja uraneuvontaa työttömille, eikä palveluja seurata ja arvioida säännöllisesti. Julkisen työvoimapalvelun kestävän kansallisen rahoituksen varmistaminen on ensisijaisen tärkeää, ja etusijalle olisi asetettava toimenpiteet, joilla pyritään varmistamaan työnhakijoiden työllistettävyys pitkällä aikavälillä. Julkista työvoimapalvelua voitaisiin hyödyntää paremmin aktiivisesta työmarkkinapolitiikasta, tarvittavan osaamisen ennustamisesta ja kansallisen ja läänitason koulutussuunnittelusta vastaavien eri elinten koordinoinnissa.

(40) Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vaikuttavuus ja työmarkkinaosapuolten osallistuminen päätöksentekoon ovat edelleen rajallisia, erityisesti julkisella sektorilla. Yksityisen sektorin kolmikantafoorumille, joka osallistuu vähimmäispalkan määrittämiseen, on olemassa oikeudellinen kehys, ja keskeisten aiheiden käsittelemiseksi on perustettu joitakin työryhmiä. Foorumin työmenetelmien ja tulosten avoimuutta voitaisiin kuitenkin parantaa, ja foorumia olisi käytettävä hallituksen, työnantajien ja ammattiliittojen välisen tuloksellisen yhteistyön mahdollistamiseksi. Työehtosopimusten kattavuus ja ammatillisen järjestäytymisen aste Unkarissa ovat EU:n alhaisimpia. Työehtosopimukset ovat kiellettyjä terveydenhuollon ja julkishallinnon alalla, ja niiden esteenä ovat myös viimeaikaiset muutokset, jotka koskevat joidenkin julkisen sektorin työntekijöiden asemaa. Työmarkkinaosapuolia voitaisiin tukea vieläkin enemmän valmiuksien kehittämisessä, työmarkkinalakia voitaisiin uudistaa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vaikuttavuuden lisäämiseksi, ja julkisen sektorin työntekijöiden oikeuksien tukemiseksi voitaisiin toteuttaa toimenpiteitä.

(41) Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämisessä on edistytty epätasaisesti, ja eriarvoisuus eri alueiden välillä on lisääntynyt. Vakavan aineellisen ja sosiaalisen puutteen asteessa on tapahtunut parannusta, mutta se on edelleen yksi EU:n korkeimmista. Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat lapset, romanit, vammaiset henkilöt ja matalasti koulutetut. Vuonna 2025 yli kolme neljäsosaa matalasti koulutettujen vanhempien lapsista oli köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa. Köyhyyden lisääntyminen on johtanut siihen, että yhä useampi lapsi päätyy julkisten lastensuojelupalvelujen piiriin, samaan aikaan kun sijaisperheistä on pulaa ja niiden määrä vähenee entisestään. Sosiaalisilla tulonsiirroilla ja verotus- ja etuusjärjestelmän keinoin ei ole onnistuttu vähentämään köyhyyttä ja tuloeroja. Vähimmäistoimeentuloetuus on riittävyydeltään yksi EU:n heikoimmista, eikä sitä tarkisteta säännöllisesti. Tarkistamalla vähimmäistoimeentuloetuutta ja sosiaalietuutta elinkustannusindeksin perusteella ja toteuttamalla kohdennettuja tukitoimia voitaisiin auttaa ihmisiä pois köyhyydestä. Työttömyysetuuksien kolmen kuukauden karenssiaika vaikeuttaa osaamisen kehittämistä ja työnhakijan osaamista vastaavan vakaan työpaikan löytämistä ja lisää siten työttömien työnhakijoiden köyhyysriskiä. Haavoittuvassa asemassa olevilla ryhmillä on erityisesti maaseudulla haasteita perus- ja sosiaalipalvelujen, kuten lastenhoidon, koulutuksen, terveydenhuoltopalvelujen sekä sosiaali- ja pitkäaikaishoitopalvelujen, saannissa. Tämä johtuu ainakin osittain kuntien taloudellisista rajoitteista ja rajallisesta verotuksellisesta itsemääräämisoikeudesta. Romanien segregaatio asuntotarjonnassa ja koulutuksessa on edelleen yleistä, ja viimeaikaiset niin kutsutut ”paikallisen identiteetin suojelua koskevat asetukset” uhkaavat lisätä syrjäytymistä entisestään. EU:n rahoittama ohjelma, jolla tuetaan 300:aa heikoimmassa asemassa olevaa kuntaa, on myönteinen aloite, mutta sen rinnalle tarvitaan lisätoimia eli kestäviä investointeja keskeisiin peruspalveluihin (digitaali-, liikenne-, vesihuolto- ja energiapalveluihin) ja sosiaalipalveluihin (terveydenhuoltoon, koulutukseen ja hoivaan), myös lapsille suunnattuihin palveluihin.

(42) Elinajanodote Unkarissa on yksi EU:n alhaisimmista ja ehkäistävissä ja terveydenhuollon keinoin vältettävissä oleva kuolleisuus yksi korkeimmista. Jatkuva henkilöstöpula, terveydenhuollon vähäiset määrärahat, resurssien tehoton kohdentaminen ja alueelliset erot estävät terveydenhuoltopalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden. Terveydenhuollon ammattien (lääkärin, sairaanhoitajan ja muiden terveydenhuollon ammattien) houkuttelevuus nuorten keskuudessa on vähäinen. Henkilöstön rekrytointi, työntekijöistä kiinni pitäminen ja työntekijöiden maantieteellinen jakautuminen aiheuttavat haasteita. Sairauksien ennaltaehkäisy ja perusterveydenhuolto eivät ole riittävän kehittyneitä, ja niiden julkinen rahoitus on vähäistä, mikä heikentää kansanterveyttä ja tuottavuutta. Ikääntyneiden terve elämä ja itsenäinen asuminen ovat erityisesti maaseudulla yhä hankalammin saavutettavissa kehittymättömien kotihoito- ja yhteisöperustaisten palvelujen vuoksi. Korkeat asiakasmaksut rajoittavat haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien pääsyä terveydenhuoltoon, samaan aikaan kun hoitotaakka on henkilöstöpulan seurauksena siirtymässä terveydenhuoltojärjestelmille ja perheille, mikä heikentää hoidon laatua ja vähentää naisten osallistumista työmarkkinoille.

(43) Unkarilaisten kotitalouksien on säästettävä yli 15 vuoden ajan ostaakseen 100 neliömetrin suuruisen asunnon. Asunnon hankintaan tarvittava säästämisaika on yksi EU:n pisimpiä ja lähes kaksi kertaa pidempi kuin EU:ssa keskimäärin. Asuntojen hinnat ovat nousseet nopeammin kuin missään muussa EU:n jäsenvaltiossa, ja myös vuokrat ovat nousseet jyrkästi. Sekä asuntojen hinnat että vuokrat ovat viime vuosikymmenen aikana nousseet palkkoja nopeammin. Asumiskustannusten nousu rasittaa kotitalouksien tuloja aiempaa enemmän, erityisesti köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevien ja vuokralla asuvien osalta. Yhä useampi lapsi sijoitetaan perheiden taloudellisten vaikeuksien vuoksi tilapäismajoituksiin, ja asunnottomuus on lisääntynyt. Samaan aikaan kuntien sosiaalinen asuntotuotanto, joka on jo entuudestaan rajallinen, jatkaa supistumistaan, eikä pienituloisille ryhmille ole tarjolla kohdennettuja tarveharkintaisia asumisen tukitoimia, kuten tukea vuokraamiseen. Kaupunkien ja maaseudun sosiaalista yhteenkuuluvuutta koskevan vaikuttavan politiikan puuttuessa asuinalueiden eriytyminen muodostaa edelleen ongelman. Runsaskätiset ja kohdentamattomat asuntotuet ja asuntotarjonnan rajallisuus vaikuttivat asuntojen hinnannousuun ja lisäsivät hintojen kohtuuttomuutta, mikä on yksi makrotalouden epätasapainoa koskevassa menettelyssä havaittu haaste.

(44) Komission suorittama perusteellinen tarkastelu ja epätasapainojen olemassaoloa koskevat komission päätelmät huomioon ottaen asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut suositukset ilmenevät suosituksista 1, 2, 3, 4 ja 6. Suosituksissa 1, 2, 3 ja 4 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan julkiseen talouteen liittyviä haavoittuvuuksia. Suosituksissa 3 ja 4 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan kustannuskilpailukykyyn liittyviä haavoittuvuustekijöitä. Suosituksessa 6 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan asumiseen liittyviä haavoittuvuuksia,

SUOSITTAA, että Unkari toteuttaa vuosina 2026 ja 2027 toimia, joilla se

1. hillitsee nettomenoja, jotta ne pysyvät neuvoston 18 päivänä helmikuuta 2025 suosittaman korjaavan polun mukaisina, kun otetaan huomioon komission vuodeksi 2026 ennakoima olennainen poikkeama suhteessa suositeltuun nettomenojen enimmäismäärään, ja hyödyntää samalla neuvoston aktivoiman kansallisen poikkeuslausekkeen mukaista joustoa; lisää yleisiä puolustus- ja turvallisuusmenoja sekä puolustusvalmiutta ja varmistaa samalla velkakestävyyden ja varainkäytön tehokkuuden sekä mukauttaa talousarviota asteittain rakenteellisesti suurempien puolustusmenojen ylläpitämiseksi; varmistaa, että toimenpiteet, joita toteutetaan energian hintojen nousun vaikutusten lieventämiseksi, ovat väliaikaisia, haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien suojelemiseen tai energiaintensiivisten yritysten tarpeisiin kohdennettuja sekä energiansäästökannustimet säilyttäviä ja että niistä julkiselle taloudelle aiheutuvat kustannukset ovat sopusoinnussa EU:n finanssipolitiikan kehyksen puitteissa tehtyjen sitoumusten kanssa; harjoittaa selkeästi rajattua ja tehokkaasti koordinoitua makrotalouspolitiikkaa julkisen talouden kestävyyden ja ulkoisen kestävyyden varmistamiseksi; poistaa asteittain käytöstä hinta- ja korkokatot ja vastaavat toimenpiteet vääristävien vaikutusten vähentämiseksi ja rahapolitiikan sujuvan välittymisen helpottamiseksi; vahvistaa julkisen talouden keskipitkän aikavälin kehystä; parantaa eläkejärjestelmän pitkän aikavälin kestävyyttä säilyttäen samalla sen riittävyyden;

2. varmistaa elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa toteutettujen uudistusten ja investointien jatkuvuuden; nopeuttaa merkittävästi koheesiopolitiikan ohjelmien toteuttamisvauhtia ja tarvittaessa hyödyntää koheesiopolitiikan säännöstön väliarvioinnin yhteydessä sovittuja joustomahdollisuuksia ja varojen uudelleenkohdentamista strategisiin painopisteisiin; vastaa sosioekonomiseen kehitykseen, turvallisuuteen ja siviilivalmiuteen liittyviin ainutlaatuisiin haasteisiin, jotka vaikuttavat erityisesti unionin itäisellä ulkorajalla sijaitseviin alueisiin, myös tarpeeseen investoida kaksikäyttöinfrastruktuuriin.

3. parantaa sääntelykehystä ja lisää kilpailua hyödykemarkkinoilla ja palveluissa, erityisesti vähittäiskaupassa, sisämarkkinoiden periaatteiden ja oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti; parantaa päätöksentekomenettelyjen laatua ja läpinäkyvyyttä muun muassa tekemällä vaikuttavaa yhteistyötä sidosryhmien kanssa ja tekemällä säännöllisesti vaikutustenarviointeja; vahvistaa korruptiontorjuntajärjestelmää muun muassa tehostamalla syytetoimia ja parantamalla julkisen tiedon saantia; poistaa kilpailua rajoittavat käytännöt julkisissa hankinnoissa; edistää pääomamarkkinoiden kehitystä lisäämällä vero- ja sääntelykannustimia; vahvistaa julkisen sektorin ja yritysten innovaatiopuitteita parantamalla julkisten tutkimus- ja kehitysmenojen ennustettavuutta ja kohdentamalla nykyisiä toimenpiteitä paremmin pk-yrityksiin, ottaen myös huomioon alueelliset kilpailuedut ja tarpeet; yksinkertaistaa verojärjestelmää muun muassa poistamalla asteittain tietyillä aloilla sovellettavat vääristävät verot ja lisäämällä järjestelmän oikeudenmukaisuutta;

4. nopeuttaa energiatoimitusten monipuolistamista, jotta riippuvuus venäläisistä lähteistä voidaan poistaa asteittain, ja toteuttaa konkreettisia toimia, joilla poistetaan asteittain fossiilisten polttoaineiden tukia, erityisesti dieselin valmisteveroihin liittyviä tukia ja asuntosektorin sähköistymistä haittaavia tukia; lisää joustavuutta ja kilpailua sähköalalla vahvistamalla tasehallintamarkkinoita, kysyntäjoustoa ja verkkoinfrastruktuuria sekä lisäämällä uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa; parantaa ilmastonmuutokseen sopeutumista ja vesiresilienssiä muun muassa luonnollisen vedenpidätyksen ja puuttuvan vihreän osaamisen vahvistamisen avulla sekä parantaa kiertoa erityisesti vahvistamalla jätteenkäsittelyvalmiuksia; edistää puhdasta liikennettä muun muassa vauhdittamalla investointeja sähköistämiseen ja kohtuuhintaiseen joukkoliikenteeseen;

5. parantaa muita heikommassa asemassa olevien ryhmien koulutustuloksia ja korkeakoulutusastetta ja lisää näiden ryhmien osallistumista laadukkaaseen yleisopetukseen lisäämällä edelleen opettajan ammatin houkuttelevuutta;

6. parantaa pääsyä tehokkaiden ja aktiivisten työmarkkinatoimenpiteiden piiriin, erityisesti järjestämällä muita heikommassa asemassa oleville ryhmille mahdollisuuksia täydennys- ja uudelleenkoulutukseen, ja varmistaa toimivan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun; parantaa sosiaalihuollon ja työttömyysetuuksien riittävyyttä ja varmistaa laadukkaiden keskeisten peruspalvelujen saatavuuden kaikille erityisesti heikommassa asemassa olevissa kunnissa; parantaa laadukkaan terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon, erityisesti ennaltaehkäisevien ja perusterveydenhuollon palvelujen, saatavuutta; kohdentaa asuntosektorin tukitoimenpiteitä pienituloisille kotitalouksille ja lisää asuntotarjontaa, myös kohtuuhintaisia asuntoja ja sosiaalista asuntotarjontaa.

Tehty Brysselissä 10 päivänä heinäkuuta 2026.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

S. HARRIS